

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság

5.Bhar.291/2022/12. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a Budapesten, 2023. március 31. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

V É G Z É S T:

A nagyobb értékre üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 és társai ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. május 11. napján kihirdetett 23.Bf.8765/2021/23. számú ítéletét helybenhagyja.

A végzéssel szemben további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

[1] A nagyobb értékre üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 és társai ellen indult büntetőügyben Terhelt1 I.r. és II.r. vádlottat az ellenük bűnsegédként elkövetett, a Btk. 372. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pont bc) alpontjára figyelemmel a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő sikkasztás büntette, és a Btk. 345. §-ában írt hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt emelt vád alól, valamint Terhelt3 III.r. vádlottat az ellene a Btk. 372. § (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés b) pont bc) alpontjára figyelemmel a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő sikkasztás büntette, és a Btk. 345. §-ába ütköző hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt emelt vád alól bizonyítottság hiányában felmentette. A magánfélként fellépő magánfél1a továbbiakban magánfél2) által 2.168.500 forint tőke és kamatai vonatkozásában előterjesztett polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította. A magánfél1 eljárás során lefoglalt könyvelési anyagának lefoglalását megszüntette és az iratokat az magánfél2-nek kiadni rendelte. Rendelkezett továbbá az eljárás során felmerült bűnügyi költség állam általi viseléséről.

[2] Az ügyész három munkanap fenntartását követően valamennyi vádlott terhére bűnösségük megállapítása és velük szemben büntetés kiszabása végett jelentett be fellebbezést. Az elsőfokú ügydöntő határozatot a vádlottak és védőik tudomásul vették.

[3] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. május 11. napján kelt 23.Bf.8765/2021/23. számú ítéletével a Pesti Központi Kerületi Bíróság ítéletét megváltoztatta és bűnösnek mondta ki:

- Terhelt1 I.r. és II.r. vádlottat az 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 319. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett hűtlen kezelés büntetében, valamint a régi Btk. 276. §-ába ütköző magánokirat-hamisítás vétségében. Ezért I. és II.r. vádlottakat – halmazati büntetésül – személyenként 200 napi tétel, napi tételenként 2.500 Ft, összesen 500.000 Ft pénzbüntetésre ítélte;

- Terhelt3 III.r. vádlottat a régi Btk. 319. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő hűtlen kezelés büntetében, valamint a régi Btk. 276. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében. Ezért őt – halmazati büntetésül – 300 napi tétel, napi tételenként 2.500 Ft, összesen 750.000 Ft pénzbüntetésre ítélte.

Rendelkezett továbbá az önkéntes teljesítés elmaradása esetén a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztésről, a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

[4] Tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokon felmentett vádlottak bűnösségét megállapította, a Be. 615. § (2) bekezdésének a) pontja alapján a harmadfokú eljárás lehetősége valamennyi vádlott tekintetében megnyílt.

[5] A másodfokú ítélet ellen az ügyész három munkanap fenntartását követően valamennyi vádlott terhére, Terhelt1 I.r. és II.r. vádlottak vonatkozásában vagyoneklobzás intézkedés alkalmazása végett, Terhelt3 III.r. vádlott tekintetében a büntetés súlyosítása, próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása céljából jelentett be fellebbezést.

[6] A másodfokú nyilvános ülésen I-III.r. vádlottak védői elsődlegesen védenek felmentése, másodsorban a büntetés enyhítése végett jelentettek be fellebbezést. A másodfokú ítélet kézbesítését követően Terhelt1 I.r. vádlott felmentésért, II.r. vádlott az ítélet valamennyi rendelkezése ellen, elsősorban felmentésért, másodlagosan a büntetés enyhítése érdekében fellebbezett.

[7] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség 2022. augusztus 31-én kelt BF.26/2022/11. számú átiratában az ügyészi másodfellebbezést fenntartotta, a védelmi másodfellebbezésekről úgy nyilatkozott, hogy azokat nem tartja alaposnak.

[8] Rögzítette, hogy a másodfellebbezések elbírálására a Be. 620. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülés kitűzése indokolt, melyen az ügyész és a védők jelenléte a Be. 621. § (4) bekezdése alapján kötelező, és a harmadfokú eljárásban a felülbírálat a Be. 618. § (1) és (2) bekezdésében felsoroltakra terjed ki.

[9] Meglátása szerint az első- és a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezésre okot adó abszolút- vagy relatív eljárási szabálysértést nem vétett. A másodfokú bíróság helyesen észlelte, hogy az elsőfokú bíróság több eljárási szabálysértést is elkövetett, azonban ezek csupán olyan relatív hatályú szabályszegések voltak, melyek nem voltak lényeges hatással az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére és a büntetés kiszabására, illetőleg az intézkedés alkalmazására.

[10] A másodfokú bíróság által észlelt részleges megalapozatlansággal összefüggésben utalt arra, hogy amennyiben az elsőfokú ítélet részleges megalapozatlanságban szenved, ennek kiküszöbölése a másodfokú bíróság mérlegelést nem tűrő, kategorikus törvényi kötelezettsége. Utalva az EBH2019.B.9. számú elvi bírósági határozatra, kiemelte, hogy a részleges megalapozatlanság kiküszöbölésének másodfokon igénybe vehető eszközei változatlanok és teljes körűek. A tényállás hiányosságának pótlása, felderítetlenségének megszüntetése, az iratellenesség kiküszöbölése, avagy a helyes ténybeli következtetés levonása nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem éppen a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze, amelyet a Be. 593. § (1) bekezdésének c) pontja kifejezetten arra az esetre rendel alkalmazni, ha az így módosult eltérő tényállás a felmentett vádlott bűnösségének megállapításához vezethet – ahogy az jelen ügyben is történt.

[11] Álláspontja szerint a részleges megalapozatlanság kiküszöbölése érdekében szükséges intézkedéseket a törvényszék a másodfokú eljárásban megtette, és a Be. 593. § (1) bekezdésének c) pontjában írt jogkörében a történeti tényállás kiegészítését és pontosítását követően az I-III.r. vádlottak büntetőjogi felelősségét megállapította.

[12] A másodfokú bíróság által kiegészített és helyesbített történeti tényállás az ügyészség szerint irathű, mentes a logikai hibáktól és hiányosságoktól, ekként irányadó a harmadfokú eljárásban.

[13] Rámutatott az ügyészi átirat még arra, hogy a Be. 619. § (1) bekezdése alapján a vádlottak felmentésére csak eltérő tényállás mellett lenne lehetőség, amelyre – mivel a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel érintett ellentétes döntés tekintetében megalapozott – nem kerülhet sor.

[14] Kiemelte, hogy a törvényszék indokolási kötelezettségének kimerítően eleget tett, így helyesen fejtette ki, hogy az elsőfokú bíróság ugyan a releváns bizonyítékokat számba vette, azonban azokat több esetben hiányosan mutatta be, és egyoldalúan, a vádlottak terhére szóló bizonyítékok figyelmen kívül hagyásával értékelte.

[15] Hangsúlyozta, hogy a megállapított tényállásból a másodfokú bíróság okszerűen következtetett a vádlottak bűnösségére, a bűncselekmények minősítése az anyagi jogi szabályoknak megfelel. Helyesen foglalt állást a törvényszék abban a kérdésben is, hogy a cselekmény elbírálásakor alkalmazandó 2012. évi C. törvény az I. és a II.r. vádlottra nézve nem eredményez kedvezőbb elbírálást, így vonatkozásukban a fő szabály szerinti, az elkövetéskor hatályos anyagi jogszabályt kell alkalmazni.

[16] Felhívta a figyelmet ugyanakkor arra, hogy az ügyészi fellebbezés irányára tekintettel Terhelt3 III.r. vádlott tekintetében az új büntetőtörvény alkalmazásának van helye.

[17] Kitért arra is, hogy a Fővárosi Törvényszék a bűnösségi körülményeket az I. és a II.r. vádlott tekintetében kimerítően számba vette, és megalapozottan helyezkedett arra az álláspontra, hogy a bűncselekmény elkövetése óta eltelt időre és a cselekmény tárgyi súlyára tekintettel az elkövetéskor büntetlen előéletű terheltekkel szemben a régi Btk. 79. §-ában (helyesen 37. §-ában) meghatározott büntetési célok eléréséhez a pénzbüntetés szükséges, egyben elégséges szankció, a III.r. vádlott vonatkozásában azonban elmulasztotta a büntetést súlyosító tényezőként figyelembe venni, hogy az okozott nagyobb vagyoni hátrány mértéke a felső határhoz közelít.

[18] Álláspontja szerint a bűncselekményben vezető szereppel bíró, az alapvető vagyongazdálkodási kötelezettségét sorozatosan, hónapokon keresztül, kitartó szándékkal megszegő III.r. vádlottal szemben – a belső arányosságra is figyelemmel – a büntetési célok kizárólag próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés büntetés kiszabásával érhetők el. Rámutatott, a büntetés kiszabása körében a cselekmény konkrét tárgyi súlyának megítélésénél az sem hagyható figyelmen kívül, hogy III.r. vádlott cselekményét egy fogyatékkal élőket felkaroló társadalmi szervezet sérelmére valósította meg, akiknek külön intézkedésekkel történő védelmét Magyarország Alaptörvényének XV. Cikk (5) bekezdése is deklarálja.

[19] Hangsúlyozta, hogy ezért a III.r. vádlottal szemben az elbíráláskor hatályos Btk.-t kell alkalmazni, figyelemmel arra, hogy az új büntetőtörvény a feltételes szabadságra bocsátás tekintetében a terhelte kedvezőbb rendelkezést tartalmaz, ami szükségképpen eredményezi azt, hogy III.r. vádlott cselekményeit is ezen anyagi jogszabály szerint kell minősíteni.

[20] Rámutatott még arra is, hogy a másodfokú ítéletnek az egyszerűsített felülvizsgálat körébe tartozó rendelkezései kiegészítésre szorulnak. Az irányadó tényállás szerint a valótlan tartalmú számlákon szereplő, bűncselekményből eredő összegekkel Terhelt1 I.r. és II.r. vádlott II.r. vádlottak gazdagodtak, így velük szemben a másodfokú ítélet [46] pontjában megjelölt összegben – a régi Btk. 77/B. § (5) bekezdésében írt kizáró okok hiányában – vagyonelkobzás intézkedés alkalmazása nem mellőzhető.

[21] Az ítélet egyéb járulékos rendelkezéseit törvényesnek értékelte.

[22] Összességében azt indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 23.Bf.8765/2021/23. számú ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján változtassa meg: Terhelt3 III.r. vádlott cselekményeit a 2012. évi

C. törvény (Btk.) 376. § (1) bekezdése és (3) bekezdésének a) pontja és 345. §-ai szerint minősítse, és a III.r. vádlottal szemben kiszabott büntetést súlyosítsa oly módon, hogy a pénzbüntetés mellőzésével a vádlottat a Btk. 34. §-a bekezdése alapján ítélje határozott ideig tartó szabadságvesztésre, melynek végrehajtási fokozatát a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pontja alapján börtönben határozza meg, és a Btk. 85. § (1) és (2) bekezdései alapján a kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtását próbaidőre függessze fel; továbbá a régi Btk. 77/B. § (1) bekezdésének a) pontja alapján Terhelt I.r. vádlottal szemben 843.750 Ft, míg II.r. vádlottal szemben 664.500 Ft erejéig rendeljen el vagyonekobjást, egyebekben a másodfokú ítéletet hagyja helyben.

[23] Terhelt I.r. vádlott védője a fellebbezését a 2023. március 30-án kelt – az ítéltáblára csak a nyilvános ülés határánapján érkezett – indítványában indokolta. Ebben elsődlegesen a másodfokú ítélet megváltoztatásán keresztül az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan a kiszabott pénzbüntetés enyhítését, harmadlagosan a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

[24] Beadványában kitért arra, hogy álláspontja szerint a másodfokú bíróság anélkül állapított meg eltérő tényállást, hogy az elsőfokú bíróság tényállása megalapozatlan lett volna, ezáltal maga a másodfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozatlan, mert iratellenes és helytelen következtetéseken alapszik. Hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság által megjelölt bizonyítékok nem cáfolják a védence javára szóló bizonyítékokat, beleértve tanú nyilatkozatát is. A vagyonekobjással kapcsolatban kifejtette, hogy az érintett számlák alapján átutalt, illetve kifizetett összegek egyértelműen az I.r. vádlott által a tényállásbeli időszakban képviselt céghez kerültek, így a védencével szemben vagyonekobjás alkalmazása nem lehetséges, és az ellen szól az a tény is, hogy a pénzbüntetés kiszabása során a másodfokú bíróság az anyagi előnyt már nyomatékosan figyelembe vette, így a vagyonekobjás kétszeres büntetés lenne számára.

[25] II.r. vádlott védője fellebbezésének 2023. január 6-án kelt írásbeli indoklásában elsősorban azon véleményének adott hangot, mely szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által mérlegelt bizonyítékokat jogellenesen mérlegelte felül, mert valójában az elsőfokú ítélet nem szenvedett megalapozatlanságban, így a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontjának alkalmazására jogszerűen nem kerülhetett volna sor.

[26] Hangsúlyozta, hogy a II.r. vádlott nyomozati kihallgatása és a felismerésre bemutatás több, mint öt évvel a hozzá köthető számlák kiállítását követően történt, és az időmúlás magyarázatul szolgál arra, hogy ekkor már miért nem emlékezett az eseményekre, illetve a III.r. vádlottra.

[27] A II.r. vádlott szerepével, illetőleg az általa nyújtott szolgáltatás szükségtelen voltával kapcsolatban kitért arra is, hogy nem bűncselekmény, mindössze racionális üzleti döntés, ha valaki egy olyan megbízást elvállal, ami részéről kevesebb tevékenységet igényel, ily módon védence nem lehet a III.r. vádlott terhére rótt cselekmény „társtettese”.

[28] Álláspontja szerint helytelenül következtett a másodfokú bíróság arra, hogy amennyiben a tanú⁸ érdekeltiségébe tartozó céggel fiktív jogügyletet kötött a III.r. vádlott, akkor ugyanígy járt el a II.r. vádlott cégével is.

[29] A törvényszék által megállapított hűtlen kezeléssel összefüggésben kifogásolta, hogy a másodfokú ítélet nem tudott arra vonatkozó megállapításokat tenni, mi lett a bűncselekmény elkövetése során kifizetésre kerülő összegek további sorsa.

[30] A vagyoneklobzásra irányuló ügyészi fellebbezést érintően hangsúlyozta, hogy az eljárás nem tárt fel olyan körülményt, ami azt igazolná, hogy a II.r. vádlott vonatkozásában a cselekménnyel összefüggésben vagyongyarapodás történt volna, így vele szemben vagyoneklobzás nyilvánvalóan nem alkalmazható. Rámutatott, hogy az – még a másodfokú ítélet megalapozottsága esetén is – csak a egyéb érdekelt⁴-vel szemben rendelhető el, mivel semminemű arra utaló tény nem került feltárássra, hogy a vagyon elvonásra került a társaságtól, valamint, hogy azt II.r. vádlott vonta volna el.

[31] Összességében elsődlegesen védence felmentését indítványozta, míg másodlagosan azt, hogy az ítéltábla a kiszabott pénzbüntetés mértékét csökkentse, mind a napi tételek száma, mind azok nagysága tekintetében. Álláspontja szerint nagyobb súllyal kell enyhítő körülményként figyelembe venni az időmúlást, mely vádlottaknak nem felróhatóan különösen jelentős, a bűncselekmény büntethetőségének elévülési idejét többszörösen meghaladó idő, 12 év.

Kérte továbbá, hogy a másodfokú bíróság a vagyoneklobzásra irányuló ügyészi indítványt utasítsa el.

[32] Terhelt³ III.r. vádlott védője fellebbezésének 2023. március 23-án kelt írásbeli indokolásában – fellebbezését fenntartva – kifejtette azon álláspontját, hogy a másodfokú bíróság által az ítélet alapjává tett tényállás megalapozatlan, a rendelkezésre álló bizonyítékokkal ellentétes, bírói mérlegeléssel ugyanis nem pótolhatóak a bizonyítási eljárás során nem felderített bizonyítékok, ilyenformán ezekre tényállás nem alapítható.

[33] Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást teljes körben lefolytatta, a rendelkezésére álló közvetett, illetve közvetlen bizonyítékokat megfelelően értékelte és a bizonyítékok által alkotott zárt logikai láncnak megfelelő mérlegeléssel állapította meg a tényállást, megalapozott és a Be. rendelkezéseinek mindenben maradéktalanul megfelelő ítéletet hozott. Álláspontja szerint a kerületi bíróság különös tekintettel volt a bizonyítékok összevetésére, értékelésére, és helyesen alkalmazta azt a jogelvet, miszerint a vádlott elítélésére csak akkor kerülhet sor, ha a beszerzett bizonyítékok egy zárt logikai láncra felfűzhetően egységesen, és egyértelműen arra mutatnak rá, hogy a vádlott bűncselekményt követett el, míg ha bármi olyan bizonyíték merül fel az ügyben, amely ezt a logikai láncot megtöri, vagy a bizonyítékok alapján más következtetésre is lehet jutni, vagy valamely bizonyíték csak bizonytalanná teszi a végkövetkeztetést, akkor a vádlott bűnösségének megállapítására, elítélésére – az „in dubio pro reo” elv alapján – nem kerülhet sor.

[34] Kiemelte, hogy ezzel szemben a másodfokú bíróság volt az, aki a bizonyítékokat egyoldalúan értékelte és nem vette figyelembe ezek közül azokat, amelyek a III.r. vádlott bűnösségét cáfolják, ezáltal megalapozatlan tényállást állapított meg.

[35] A védő szerint olyan bizonyíték nem áll rendelkezésre, amelyek a védenca ártatlanságát megalapozó tényeket cáfolnák, vagy a vádbeli állításokat alátámasztanák. Még maga a feljelentés, illetve az magánfél² volt elnökének, tanú⁴nak a tanúvallomása sem támasztja alá a vádat, mert a sértett előadása kizárólag egy másik eljárás jogerősen megítélt kötelezéséből válaszként fakadó elképzelés, egy állítás – nevezetesen, hogy a számlák mögött nem volt valós teljesítés – azonban ezen sértetti állítást semmilyen más egyéb bizonyíték nem támasztja alá. A nyomozati eljárásban a sértett által csatolt, a sérelmezett kifizetéseket tartalmazó lista legnagyobb hányadában a nyomozati eljárás is eredménytelen volt, illetve részben még a nyomozást is megszüntette az ügyészség.

[36] Az irodai szolgáltatás és a terem bérlés kapcsán – a II.r. vádlott védőjéhez hasonlóan – megjegyezte, hogy a szolgáltatás indokoltságának hiánya nem bizonyítja a nemlegességet, azaz nem igazolja azt, hogy ilyen szolgáltatásra nem került sor, mint ahogy egy gazdasági esemény esetlegesen hiányos dokumentálása nem igazolja azt, hogy a gazdasági esemény maga meg sem történt.

[37] Álláspontja szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok kifejezetten a vád ellenkezőjét igazolják, azt, hogy a vádbeli számlák vonatkozásában valós gazdasági esemény, valós és tényleges gazdasági teljesítés történt. Erre tekintettel védenca felmentését indítványozta.

[38] Kérte továbbá a sértett által benyújtott polgári jogi igény Be. 560. § (1) bekezdés b) pontja alapján egyéb törvényes útra történő utalását, észrevételezve, hogy az nem a Polgári Perrendtartásban előírt formában és tartalommal került előterjesztésre, így nem felel meg a Be. 555. és 556. §-ában foglaltaknak sem.

[39] Tekintettel a vádlottak terhére bejelentett fellebbezésre illetőleg arra, hogy a tanácsülés tartásának a Be. 621. § (1) bekezdésében írt okai nem álltak fenn, az ítéltábla a fellebbezéseket a Be. 620. § (1) bekezdés 2. fordulata szerinti nyilvános ülésen bírálta el.

[40] A nyilvános ülésen az ügyész az átiratában írtakat fenntartva azokhoz néhány, a fellebbezése érdemét nem érintő kiegészítést tett. Így felhívta a figyelmet arra, hogy a másodfokú bíróság az „in dubio pro reo” elvet az átiratban írtakon túl további esetben, a egyéb érdekelt¹ szám⁹ számú számlájához kapcsolódó kifizetéssel kapcsolatos megállapítása (ítélet [70] pontja) is alkalmazta. Kifejtette, hogy a törvényszék ítélete helyesen állapította azt meg, hogy a magánokirat-hamisítás vétségét a III.r. vádlott folytatólagosan követte el, azonban annak az ítélet [142] pontjában írt indokolása téves, a folytatólagosságot az alapozza meg, hogy a III.r. vádlott egyetlen, az magánfél² és közte fennállt jogviszony keretein belül használta fel az okiratokat.

[41] A sértett jogi képviselője külön nyilatkozatot nem tett, mindössze visszautalt a korábbi beadványában foglaltakra azzal, hogy a vádlottak büntetőjogi felelősségének megállapítására vonatkozó állásponttal ért egyet.

[42] A védők a nyilvános ülésen a fellebbezéseik írásbeli indokolásával azonos tartalmú nyilatkozatot tettek.

[43] A fellebbezések nem alaposak.

[44] Az ítéltábla megállapította, hogy az ügyben a harmadfokú eljárásnak a Be. 615. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja alapján helye van, mivel a másodfokú bíróság az elsőfokon felmentett vádlottak bűnösségét megállapította, ezáltal az elsőfokú bírósággal ellentétes döntést hozott.

[45] A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, valamint azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, és az első- és másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki milyen okból fellebbezett. A (2) bekezdés alapján a döntése kiterjedt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező ítéleti rendelkezésekre (pl.: vagyonek Kobzás, bűnügyi költség) is.

[46] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az eljáró bíróságok közül a kerületi bíróság az eljárást túlnyomórészt, míg a másodfokú bíróság teljes mértékben a perrendi szabályok betartásával folytatta le. Ahogy a törvényszék, úgy az ítéltábla sem észlelt az ügydöntő határozatok hatályon kívül helyezését eredményező, a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti továbbá a Be. 609. § (1), (2) bekezdése szerinti eljárási szabálysértést, amely az ügy érdemi elbírálását kizárta volna, ilyenre egyébként a felek sem hivatkoztak.

[47] Az elsőfokú bíróság által megvalósított, a fenti körbe nem tartozó eljárási szabálysértéseket a másodfokú bíróság teljeskörűen feltárta és csaknem maradéktalanul számot adott arról, hogy azok miért nem tették az elsőfokú ítéletet érdemi felülbírálatra alkalmatlanná.

[48] A rendelkezésére álló törvényi eszközökkel küszöbölte ki a törvényszék a jogorvoslat lehetőségére történt felhívások elmaradását ugyanúgy, mint a kézbesítési megbízás szabályszerűsége ellenőrzésének elmaradásában megnyilvánuló elsőbírói mulasztást.

[49] Osztotta az ítéltábla a másodfokú bíróságnak tanú tanú vallomásának az I.r. vádlottat érintő bizonyítékok köréből és a szaktanácsadói véleménynek a bizonyítékok

köréből általánosságban való kirekesztésére vonatkozó részletesen kifejtett jogi álláspontját is.

[50] Okkal mutatott rá a törvényszék arra is, hogy az egyes tanúk személyes adatai zártan történő kezelésének elmulasztásával, valamint a tárgyalási jegyzőkönyvek ismertetésével és a tanúvallomások ismételt ismertetésével az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett. Az ezekre vonatkozó ítéleti indokolással a harmadfokú bíróság egyetértett.

[51] A törvényszék határozatának indokolása e tekintetben – a másodfokú nyilvános ülésről készült jegyzőkönyv tanúsága szerint a szóbeli indokolásban egyébként elhangzottakkal egyező módon – csak annyival egészítendő ki, hogy a vallomástételt megtagadó III.r. vádlotthoz intézett kérdések a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti eljárási szabálysértést azért sem valósítottak meg, mert a terhelt a Be. 185. § (1) bekezdésének a) pontja alapján az egyes kérdésekre történő válaszadást a kihallgatás folyamán bármikor megtagadhatja, de bármikor dönthet úgy, hogy vallomást tesz, akkor is, ha korábban a vallomástételt megtagadta, ennél fogva a III.r. vádlott – mivel e figyelmeztetés a tárgyaláson elhangzott, így e jogaival tisztában volt – megtagadhatta volna a válaszadást, és mivel nem tagadta meg, az úgy értékelhető, hogy az adott kérdések tekintetében – de csak azokban – hajlandó vallomást tenni.

[52] A törvényszék eljárásában nem volt felfedezhető sem feltétlen, sem relatív eljárási szabályszegés. Észlelte ugyanakkor az ítéltábla, hogy az ügyben első alkalommal elhalasztott határnapot követően a szavazó bíró személyében változás következett be, melyről a két későbbi, az ismételten elhalasztott, illetőleg a megtartott nyilvános ülésen a jegyzőkönyv tartalma szerint a megjelenteket nem tájékoztatta a tanács elnöke, vagy nem jegyzőkönyveztette, ez azonban az eljárás lényegére kihatással nem volt, mint ahogy maga a személyben történt változás sem, tekintve ez utóbbi kapcsán, hogy az ügyben érdemi eljárási cselekmény megtartására csak a határozathozatal napján került sor.

[53] A másodfokú bíróság az iratok alapján helytállóan egészítette ki az elsőfokú ítélet indokolását a váddal és a vádmódosítással kapcsolatos helyes, illetve további adatokkal, egyúttal a személyi körülményeket érintő pontosítása és a relevanciával nem bíró megállapítások azok közül történő mellőzése is okszerű volt.

[54] A Fővárosi Törvényszék – szemben a védelem által felhozott érvekkel – a másodfokú felülbírálat eredményeként alappal jutott arra a következtetésre (másodfokú ítélet [28] pontja), hogy az elsőfokú bíróság ítélete a Be. 592. § (2) bekezdésének a), c) és d) pontjai alapján részbeni megalapozatlanságban szenvedett, mert részben hiányos, a bizonyítás ügyiratainak tartalmával ellentétes volt, valamint az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényekre is helytelenül következtetett.

[55] Ennek okán a törvénynek megfelelően, annak kötelező rendelkezését szem előtt tartva járt el, amikor a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontjának alkalmazásával az elsőfokú ítélet részleges megalapozatlanságát kiküszöbölte.

[56] Ahogyan azt az ügyészi átirat is tartalmazza, a tényállás hiányosságának pótlása, felderítetlenségének megszüntetése, az iratellenesség kiküszöbölése, avagy a helyes ténybeli következtetés levonása nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem éppen a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze. A felülmérlegelés tilalma ugyanis az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást védi. Utalni szükséges ugyanitt a Be. 593. § (2) bekezdésében írt – 2021. január 1. napjától hatályos, tehát a másodfokú felülbírálat idején már hatályban volt és az ügyész által hivatkozott EBH megszületése után hatályba lépett – azon rendelkezésre, mely szerint, ha a másodfokú bíróság az ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölése során – a helyes tényállás érdekében felvett bizonyítás, az ügyiratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján – az elsőfokú bíróságtól eltérő tényeket állapít meg, az eltérő tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat eltérően értékelheti. A másodfokú bíróság nem értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a másodfokú bíróság által megállapított ténnyel össze nem függő, valamint a megalapozatlansággal nem érintett tényekkel kapcsolatos bizonyítékokat. A korábbi szabályozáshoz képest tehát a Be. kitágította az eltérően értékelhető bizonyítékok körét, ma már nem csak a másodfokú eljárásban felvett bizonyítékokból nyert tények vonatkozásában van ezen átértékelésre a fellebbezés folytán eljáró bíróságnak lehetősége.

[57] A másodfokú bíróság mindezekre figyelemmel volt a megalapozatlanság kiküszöbölése során, illetőleg annyiban járt el másként, de szintén törvényesen, hogy az elsőfokú bíróság által jogellenesen figyelembe vett, de általa már kirekesztett bizonyítékokat értelemszerűen nem vette és nem is vehette figyelembe.

[58] Az elsőfokú ítélet tényállásának részleges megalapozatlanságát a törvényszék az ítéletének [29]-[46] pontjaiban írtakkal teljeskörűen kiküszöbölte, a másodfokú bíróság általi kiegészítéssel és helyesbítéssel, továbbá az elsőfokú ítéletben szereplőtől eltérő módon megállapított tényállás már mindenben hiánytalan és pontos, téves ténybeli következtetést sem tartalmaz, a bizonyítékok okszerű értékelésén alapul, így az a Be. 619. § (1) bekezdése alapján a harmadfokú eljárásban is irányadó volt.

[59] A másodfokú bíróság az eltérő tényállás megállapításakor a felülmérlegelés tilalmát nem sértette, s következetesen mutatott rá az elsőfokú ítélet megalapozatlansági hibáira, s arra, hogy eltérő megállapításait mely bizonyítékokra alapozta.

[60] A tényállás hiányosságainak kiküszöbölésével kapcsolatos megállapításainak a törvényszék igen részletes indokát adta, amely helytálló és amellyel a harmadfokú bíróság is maradéktalanul egyetértett, osztva azt a másodfokú bíróság által rögzített megállapítást is,

mely szerint az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenysége – az egyéb hiányosságai mellett – helyenként nehezen követhető.

[61] A fellebbezések tartalmára tekintettel ezért – a Be. 617. §-a alapján alkalmazandó Be. 605. § (4) bekezdésében írtak szem előtt tartásával – csak a következők kiemelése szükséges:

[62] Szemben az elsőfokú bíróság nagyrészt a védői érvelést magáévá tevő, a bizonyítékokat időnként felismerhető logika nélkül ismertető, és csak részlegesen, egyúttal egyoldalúan értékelő tevékenységével, a törvényszék az ítéletének [53] pontjában helyesen állapította meg, hogy az ügyben a bizonyítékértékelés sarokpontjait az magánfél2 által befogadott számlák által alátámasztani kívánt gazdasági események valós vagy fiktív volta, illetve a számlák ellenértéke kifizetésének megtörténte vagy épp elmaradása jelentette.

[63] Ennek fényében a rendelkezésre álló bizonyítékok logika szabályainak megfelelő értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy sem a tényállás szerinti terembérlések (a [41] pontban írt kivétellel), sem az irodai szolgáltatások nem valósultak meg. E vonatkozásban utalni szükséges azon védelmi felvetésre, mely szerint a kevesebb munkával járó tevékenység elvállalása nem bűncselekmény, hanem üzleti racionalitás. E két eltérő jogi megítélés alá eső kategória elhatárolása azonban a tevékenység létén alapul. Jelen esetben pedig helyesen állapította meg a másodfokú bíróság azt, hogy az magánfél2-nek nemcsak nem volt szüksége a kérdéses tevékenységekre, illetve a terembérlésre, de az irodai tevékenység és a terembérlés egyáltalán nem is valósult meg, ami már mindkét oldalon büntetőjogi megítélés alá tartozik.

[64] Erre nézve a másodfokú bíróság alappal vette figyelembe a III.r. vádlottat súlyosan terhelő bizonyítékként tanú8 önmagát is terhelő vallomását, mert nyilvánvalóan nem fűződött érdeke a tanúnak ahhoz, hogy olyan valótlan állításokat tegyen, amelyek alapján őt magát is büntetőjogi felelősségre vonják – ami meg is történt. Okkal és iratszerűen jutott továbbá arra a következtetésre is, hogy amennyiben a egyéb érdekelt3 Kft-vel irodai tevékenységre rendszeresen kifizetett összegek mögött valós szolgáltatás nem volt, mert nem is volt indokolt, akkor az ezen Kft.-t a következő hónapban váltó, a II.r. vádlotthoz köthető egyéb érdekelt4 sem nyújthatott ilyen jellegű szolgáltatást. Ugyanakkor – szemben a védelmi érveléssel – tény, hogy nem csak e ténybeli következtetés – azaz közvetett bizonyíték – állt e körben nézve rendelkezésre, hanem közvetlen bizonyítékok is: nevezetesen tanú10, tanú15 és tanú3 vallomása is, akik tényszerűen cáfolták a II.r. vádlott egyébként is ellentmondásos vallomását, egyben ezen keresztül a III.r. vádlott védekezését is. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az irodahelyiség elhelyezésből, és a munkaköri feladatokból következően legalább az ott munkát végző tanú10nak mindenképpen fel kellett volna tűnnie, ha külsős személlyel osztozik a feladatain, e személynek szükségszerűen meg kellett volna ott jelennie, ilyeneket azonban tanú10 egyáltalán nem észlelt. A rendelkezésre álló bizonyítékokból megállapítható volt az is, hogy ténylegesen nem is volt számottevő kézbesítendő küldemény a tényállásbeli időszakban a magánfél2 részéről, miként a releváns tanúvallomásokból következően irodai szolgáltatást igénylő egyéb feladat, teendő sem.

[65] A törvényszéknek a számlák ellenértékének kifizetésével, illetve a teljesítés igazolásával kapcsolatos megállapításai úgyszintén megalapozottak, a kifizetési pénztárbizonylatokból és az utalásokra vonatkozó számlakivonatokból levont következtetése okszerű. Indokolása e téren mindössze annyival egészítendő ki, hogy a egyéb érdekelt1 szám8 számú számlájának kelte (az elsőfokú ítéletben is helyesen rögzített 2011. október 3.) későbbi, mint az átutalás időpontja, azaz itt a kifizetés már a számla kiállítása nélkül is megtörtént, ami egy további érv azon vádlotti védekezéssel szemben, hogy a számlák többlépcsős ellenőrzési mechanizmussal érintett volta kizárta volna a fiktitást. Ráadásul a számlák ellenőrzése a mögöttes jogügyletek ellenőrzésére nem terjedt ki, éppen a számlák kötelező mellékletét képező, és a valódiság látszatát keltő egyéb iratok (teljesítésigazolások) szolgáltak arra, hogy a gyanakvást elaltassák, és az ellenőrzést kikerüljék.

[66] A másodfokú bíróság a marasztaló ítélet meghozatala során nemcsak akkor volt figyelemmel a védelem által alap nélkül hiányolt *in dubio pro reo* elv alkalmazására, amikor a magánfél3 vonatkozásában a vádlottakra terhelő tényállást nem állapított meg, mivel ez esetben a valós gazdasági kapcsolat fennállása nem volt kétséget kizáróan kizárható, de akkor is, amikor megállapította, hogy a egyéb érdekelt1 által kibocsátott szám9 sorszámú számlán szereplő 150.000 forint kifizetésére vonatkozó adat, okirat hiányában ezen összeg sem róható a III.r. vádlott terhére.

[67] Ugyancsak az indokolást érintően szükséges kitérni arra, hogy az három helyen elírást tartalmaz, így az ítéltábla a másodfokú ítélet [67] pontjában írt „1. melléklete” megjelölést „10. melléklete” szövegre, a [85] pontjában szereplő „3013. szeptember 30-ai” dátumot „2013. szeptember 30-ai” dátumra, illetve a [94] pontjának második mondatában a „szám23” számla sorszámot „szám16” sorszámra helyesbíti.

[68] A megalapozott tényállásból okszerűen vont következtetést a másodfokú bíróság valamennyi vádlott bűnösségére és az általa megállapított minősítés is törvényes.

[69] Alappal jutott arra a következtetésre is, hogy az elbíráláskori büntető törvénynek a vádlottak cselekményére és azok jogkövetkezményire vonatkozó rendelkezései nem indokolják az új büntető törvény alkalmazását velük szemben.

[70] Az ily módon irányadó anyagi jogszabály, az elkövetéskor hatályos Btk. (az 1978. évi IV. törvény) rendelkezéseinek megfelelően mutatott rá arra, hogy a vád szerinti sikkasztás bűncselekménye az ügyészség által felkínált bizonyítékok hiányában mely tényállási elem bizonyíthatatlansága okán nem volt megállapítható a vádlottak terhére (másodfokú ítélet [130]-[137] pontja), és megfelelő jogi indokokkal vezette le azt, hogy a vád szerint sikkasztásként értékelt cselekményük miért minősül a vádtól eltérően a régi Btk. 319. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő – az I.r. vádlott által tettesként, társai által bűnsegédként elkövetett – hűtlen kezelés büntettének. A felhívott eseti döntés a jelen tényállással szinte teljesen egyező helyzetre és cselekményre illeszthető, és az a jogi minősítés helyességét szintén alátámasztja.

[71] Az indokolása e helyütt annyi kiegészítést igényel, hogy a régi Btk. 138/A. § b) pontja szerint nagyobb vagyoni hátrány a kétszázezer forintot meghaladó, de a kétmillió forintot meg nem haladó összegű vagyoni hátrány, amely összeg felső határához a III.r. vádlott terhére helyesen megállapított elkövetési érték, az 1.808.250 forint közelít. Utalni szükséges továbbá e bűncselekmény vonatkozásában arra is, hogy tettesként ezt csak olyan személy követheti el, akire az idegen vagyont rábízták, ezáltal szintén helyes volt a másodfokú bíróság azon döntése, hogy az I. és a II.r. vádlottat bűnsegédként vonta felelősségre – nem pedig a II.r. vádlott védőjének fellebbezés indokolásában kifogásolt, speciális elkövetői kvalitást igénylő társtettesként.

[72] A magánokirat-hamisítás vétségének minősítése – beleértve a III.r. vádlottat érintően megállapított folytatólágosságot is – ugyancsak törvényes. A folytatólágosság kapcsán – az ügyész által a nyilvános ülésen kifejtettekre tekintettel – a másodfokú ítélet egyebekben helyes indokolása annyi kiegészítést igényel, hogy a három jogviszonyból származó számlákat ugyanazon jogviszonyon belüli cselekmény elkövetéséhez használta fel a III.r. vádlott.

[73] Helyesen járt el a törvényszék akkor is, amikor a III.r. vádlott terhére nem rótt részecselekmények tekintetében – a hűtlen kezelést érintően természetes, a közbizalom elleni cselekményt érintően törvényi egységre figyelemmel – nem hozott külön felmentő rendelkezést.

[74] A másodfokú bíróság a büntetés kiszabása során figyelembe veendő körülményeket csaknem teljeskörűen feltárta, azonban a III.r. vádlott terhére nem értékelte a hosszabb időn keresztül és a nagyobb vagyoni hátrány felső határához közelítő értékre történt elkövetést.

[75] Ezzel együtt az ügyben bekövetkezett időmúlás olyan tetemes, és az elévülési időt is többszörösen meghaladó, hogy a másodfokú bíróság által alkalmazott pénzbüntetésnél súlyosabb büntetés kiszabása a büntetlen előéletű bűnsegédek esetén (ahol a törvény a kétszeres enyhítést is lehetővé teszi) szóba sem kerülhet, de a régi Btk. 37. §-ában meghatározott büntetési célokra és a 83. §-ának (1) bekezdésében írt bünteteskiszabási körülményekre tekintettel még a tettesként felelősségre vont III.r. vádlott esetében is túl szigorú lenne.

[76] A bünteteskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56/2007. BK vélemény III.10. pontja rögzíti, hogy enyhítő körülmény, ha a bűncselekmény elkövetésétől hosszabb idő telt el; minél súlyosabb a bűncselekmény, annál hosszabb az az idő, amely enyhítőként értékelhető. Nagyobb a nyomatéka, ha megközelíti az elévülési időt. Enyhítő körülmény e szerint az is, ha az elkövető hosszabb ideig állt a büntetőeljárás súlya alatt.

[77] Jelen ügyben a vádlottak terhére rótt bűncselekmények tárgyi súlyt is jelző büntetési tétele 3 évig, illetve egy évig terjedő szabadságvesztés. A cselekmények közül még a hűtlen kezelés adott megvalósulási formájának sem kimagaslóan nagy, így azt a tényt, hogy az elkövetési érték felső határát közelítette a III.r. vádlott cselekménye, ezzel együtt kell a bíróságnak értékelnie, nem hagyva figyelmen kívül azt sem, hogy ezen időtartamon belül is hosszú évekig álltak a vádlottak büntetőeljárás hatálya alatt.

[78] Bár egyetértett a harmadfokú bíróság az ügyességgel abban, hogy a III.r. vádlott büntetése a belső arányosságot kellőképpen nem tükrözi, azonban a fenti okból és a Be. 617. §-a alapján alkalmazandó Be. 605. § (2) bekezdésére tekintettel – mivel a harmadfokú bíróság a tényállást nem egészítette ki, illetve nem helyesbítette – a másodfokú bíróság ítéletében a törvényi büntetési tételkeretek között kiszabott büntetés kisebb megváltoztatásának nem volt helye, míg nagyobb, akár a szabadságvesztést elérő súlyosításának a rendkívüli időmúlás mondott ellent.

[79] A pénzbüntetés kiszabására tekintettel – ahogy arra az ítéltábla már fentebb utalt – az elbíráláskori Btk. alkalmazását annak enyhébb volta egyik vádlott esetében sem indokolta, mert ugyan a pénzbüntetés napi minimális tételösszege az elbíráláskori törvényben kevesebb (nem 2500, hanem csak 1000 forint), azonban nem merült fel az ügyben, így – a személyi körülményeiről egyébként nem nyilatkozó – III.r. vádlott vonatkozásában sem, hogy vagyoni és jövedelmi viszonyaik a korábbi minimumnál alacsonyabb napi tételösszeg kiszabását indokolnák.

[80] A régi Btk. rendelkezéseire figyelemmel nem kifogásolható az sem, hogy a pénzbüntetés átváltoztatásának módjáról a másodfokú bíróság az ítéletében rendelkezett és e rendelkezése érdemét tekintve is helytálló.

[81] A bűnjelekkel és a bűnügyi költséggel kapcsolatos másodfokú döntés – a bűnösség megállapítására figyelemmel – szintén törvényes.

[82] A polgári jogi igényt mindkét eljárás bírósága okkal utasította a törvény egyéb útjára, azonban e döntés helyes indokát a másodfokú bíróság adta meg. Az elkésztettség tekintettel az igénybejelentés formai és tartalmi követelményeinek vizsgálata szükségtelenné vált, így a III.r. vádlott védője által e körben írtakat a bíróságnak értékelnie nem kellett.

[83] A másodfokú ítélet egyéb rendelkezései ugyancsak törvényesek, így nem osztotta az ítéltábla az ügyességnak a vagyoneklobzás alkalmazására vonatkozó álláspontját sem. Az irányadó tényállásból nem vonható egyértelmű következtetés arra nézve, hogy a III.r. vádlott

által kifizetett, illetve átutalt összeggel a bűnsegédek, vagy azon cégek gazdagodtak volna, amelyek nevében a számlákat kiállították, és e bizonytalanság nem teszi lehetővé a vagyoneklobzás alkalmazását sem a régi Btk. 77/B. § (a) bekezdés a) pontja szerinti bűnsegédekkel, sem a (2) bekezdés szerinti, a cselekményük idején általuk képviselt cégekkel szemben. Az – a tényállásban nem szereplő körülmény –, hogy e cégek könyvelésében a kérdéses összegek nem szerepelnek, önmagában nem bizonyítja azt, hogy a pénz a két vádlottnál maradt, az átutalások esetében ezen összegeknek a cég számlájáról történő levételére nézve szintén nincs bizonyíték, az eljárás során ezen összegek további sorsa nem került feltárássra, nyilvánvalóan elsősorban azon okból, hogy a nyomozás, sőt még az elsőfokú eljárás is a sikkasztás bűncselekményének megállapítására irányult, ahol e kérdés vizsgálatának szükségessége fel sem merült (hiszen kézenfekvő volt, hogy az elsikkasztott összegek a sikkasztással megvádolt elkövetőhöz kerültek).

[84] A fentiekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletét valamennyi vádlottat érintően a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

Budapest, 2023. március 31.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.

dr. Cserni János s. k.,

dr. Raczky Katalin s. k.,

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 23.Bf.8765/2021/23. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 5.Bhar.291/2022/12. számú végzésével 2023. március 31. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2023. március 31.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.

a tanács elnöke